

Výuka cizích jazyků na pozadí mateřštiny ve vzdělávacím systému UNICert®

Ladislava Holubová

Od roku 2014 existují doporučení vědecké komise UNICert® u zavádět certifikované kurzy, které se specializují na tzv. „rodilé mluvčí“. Inciátorkou byla paní Dr. Astrid Reich z univerzity v Bochumi. Jazykové centrum „Ostbayerische Technische Hochschule“ Amberg-Weiden v Německu na základě těchto doporučení nabídlo studentům pilotní kurz ruštiny na úrovni „UNICert® III“ pro tzv. „rodilé mluvčí“. V těchto kurzech odbourávají studenti deficity v písemném projevu a zdokonalují si dovednosti v akademickém vyjadřování.

Pracoviště UNICert® u v Bochumi s aktérkami Tanjou Butschek a Astrid Reich, koordinovalo v roce 2014 projekt týkající se analýzy potřeb speciálních nabídek kurzů pro studenty s mateřským jazykovým pozadím v jazykových centrech na vysokých školách v Německu.¹

Analýza ukázala, že 83 % dotázaných vyučujících má ve svých kurzech studenty, u nichž převažují jako jazykové pozadí ruština a turečtina následované polštinou a arabštinou, a to na úrovních B1–C1 dle SERR. Na některých vysokých školách jsou již nabízeny speciální kurzy pro tyto studenty. 66 % respondentů uvedlo potřebu zavedení těchto speciálních kurzů. Studenti s mateřským jazykovým pozadím ovládají jazykové kompetence zcela nevyváženě, což je ovlivněno jejich biografií. Většina z nich se bez problémů dorozumí v běžných situacích, vykazují však značné deficity v písemném projevu a v akademickém vyjadřování. Proto se UNICert® rozhodl zavést možnost akreditovat speciální kurzy pro tyto studenty.²

Jazykové centrum vysoké školy „Ostbayerische Technische Hochschule Amberg-Weiden“ (OTH) se proto už v roce 2015 připojilo k této iniciativě a vytvořilo jazykový program pro studenty na pozadí ruštiny.

Ostbayerische Technische Hochschule Amberg-Weiden (dříve Fachhochschule Amberg-Weiden) byla založena 1. 5. 1994. V Ambergu se studují tyto obory: strojírenství, ochrana životního prostředí, patentové inženýrství, elektrotechnika, počítačové systémy, média; ve Weidenu následující obory: podniková ekonomie, obchod a služby, hospodářské inženýrství a internacionální technologický management (TM).

TM je relativně nový studijní obor, studium bylo zahájeno v zimním semestru 2004/2005. Řádná doba studia je 7 semestrů a studium je zakončeno titulem

¹ Butschek, Reich, 2014.

² Butschek, 2014.

bakalář. Jak již název oboru napovídá, je cílem studia získat znalosti a dovednosti v oblasti podnikové ekonomie a techniky, interkulturní kompetence včetně hospodářského zeměpisu a ve studiu jazyků.

Studenti studují po celých 6 teoretických semestrů odbornou angličtinu a některý další jazyk. Na výběr mají češtinu, čínštinu a ruštinu. Po čtyřech teoretických semestrech následuje praktický semestr, který by měl být absolvován v zemi studovaného jazyka.

Jazykovou výuku na OTH Amberg-Weiden zajišťuje Jazykové centrum (Zentrum für Sprachen, Mittel- und Osteuropa), které mimo jiné nabízí výuku dalších cizích jazyků (angličtina, francouzština, italština, němčina, polština, španělština, švédština). V rámci svého odborného studia si mohou studenti vybrat nastavbové jazykové studium a složit zkoušku jazykového certifikátu UNICert®. Studenti studijního oboru TM toto jazykové studium a skládání certifikátové zkoušky absolvují v rámci svého řádného studia. A právě v tomto případě docházelo k situaci, že si například ruštinu (nebo i češtinu) vybírali studenti s pozadím mateřštiny. Tento fakt přinášel mnohá úskalí do výuky daného jazyka. Tzv. „rodilí mluvčí“ vnášeli neklid do hodin a demotivovali při studiu studenty bez předchozích jazykových znalostí.

V příspěvku představujeme jazykový program výuky ruštiny pro tzv. „rodilé mluvčí“. Tento program se sestává z modulů, které se věnují jednotlivým kompetencím. Studenti navštěvují právě ty moduly, které jim pomohou jejich jazykové deficity odstranit:

- Čtení a psaní
- Gramatika
- Akademický písemný projev
- Akademické ústní vyjadřování, reprodukce

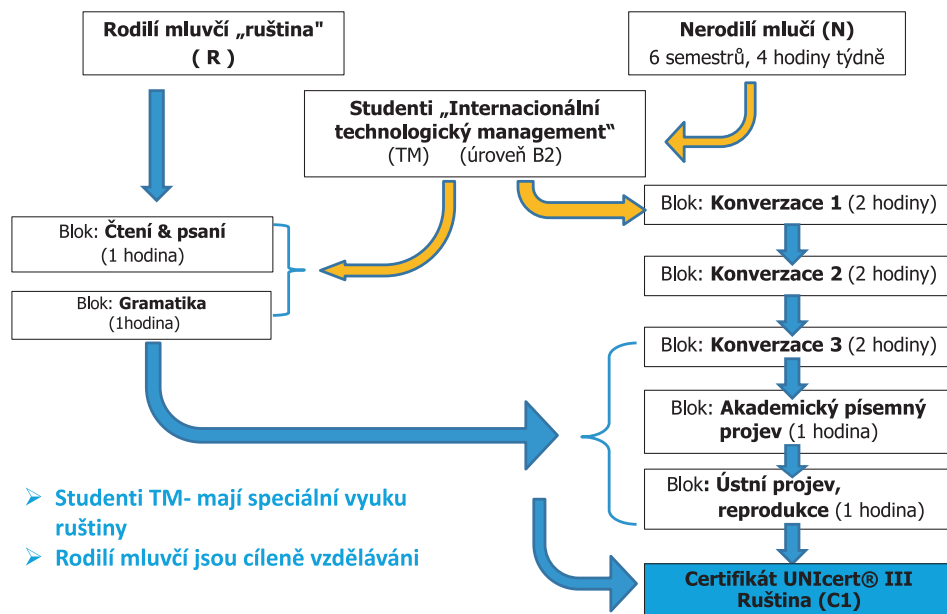
Po absolvování tohoto speciálního jazykového programu jsou studenti schopni úspěšně zvládnout zkoušku UNICert® III (= C1) ve všech čtyřech jazykových kompetencích.

Zároveň je zachována hlavní idea UNICert®u – jazykové vzdělávání je zaměřeno na specifiku vysokých škol a přípravu na budoucí povolání.

Cílem Jazykového centra OTH je integrovat do kurzu ruštiny UNICert® III (= C1) rovněž studenty bez pozadí mateřštiny. To znamená ty, kteří studují ruštinu 6 semestrů v rámci studijního oboru TM, a dospěli na úroveň B2. Pro ně byly vytvořeny převážně konverzační a další speciální moduly tak, že se nakonec všichni studenti, jak rodilí tak i nerodilí mluvčí, setkají v posledním modulu a vykonávají jednotnou závěrečnou zkoušku ve všech čtyřech jazykových kompetencích.

Systém tohoto jazykového programu je znázorněn ve schématu na obr. 1.

Pilotní projekt „Rodilí mluvčí“ - ruština

Obr. 1: Pilotní projekt „Rodilí mluvčí“ – ruština

Aby bylo přehledné, jaké kurzy a kolik týdenních vyučovacích hodin student úspěšně absolvoval, vede vyučující pro každého z nich portfolio – viz obr. 2.

Problematika výuky a testování studentů s mateřským jazykovým pozadím je v současné době aktuálním tématem jazykovědců a metodiků na univerzitách a vysokých školách. Pořádají se konference a semináře, kde se hledají cesty, jak s těmito studenty pracovat a jak je testovat.³

Vysoké školy zavádějí speciální kurzy pro „rodilé mluvčí“ (převažuje ruština) a to většinou zatím jako pilotní projekt. V Německu existuje pouze jedna vysoká škola, která má akreditovaný program ruštiny pro rodilé mluvčí, a to Hochschule Landshut.

Ostbayerische Technische Hochschule Amberg-Weiden v rámci reakreditace UNICert® u na podzim v roce 2016 požádá rovněž o akreditaci jazykového programu

³ Arbeitstreffen „Herkunftssprachen“, Impulsvortrag Ostbayerische Technische Hochschule Amberg-Weiden Zentrum für Sprachen, Mittel- und Osteuropa, 25. April 2015.

Jméno: _____

Matrikel-Nr.: _____

Kurs	Splněno	Podpis vyučující/ho
Čtení a psaní (1 hodina)		
Gramatika (1 hodina)		
Konverzace 1 (2 hodiny)		
Konverzace 2 (2 hodiny)		
Konverzace 3 (2 hodiny)		
Akademický písemný projev/ Eseje (1 hodina)		
Ústní projev/reprodukce (1 hodina)		
Celkem (8 hodin)		

Obr. 2: Ukázka portfolia

ruštiny pro rodilé mluvčí. O tento jazykový program pro studenty/žáky/další klienty s pozadím mateřštiny je velký zájem jak na půdě Ostbayerische Technische Hochschule Amberg-Weiden tak také u partnerských středních škol a mezi veřejností. Účastníci tohoto speciálního kurzu (a jeho jednotlivých modulů) získají certifikát, který jim pomáhá v dalším profesionálním životě a zvyšuje jejich šance na trhu práce.

Literatura

- BUTSCHEK, T., & REICH, A. (2014). Umfrage-Ergebnisse zum Projekt: „UNICert® für Ausbildungsgänge im Bereich Herkunftssprachen“, UNICert®. Interner Workshop (IWS) Goslar, 25. 05. 2014.
- BUTSCHEK, T. (2014). *Einführung von UNICert® für Herkunftssprachen*. Die UNICert®-Kommission, Oktober 2014.

Autorka

PaedDr. Ladislava Holubová, e-mail: l.holubova@oth-aw.de, Ostbayerische Technische Hochschule, Amberg-Weiden, Německo

Vystudovala Pedagogickou fakultu v Českých Budějovicích, obor čeština-němčina.

Pracovala na gymnáziu v Sokolově, na Ekonomické fakultě Západočeské univerzity, na Vyšší odborné škole cestovního ruchu v Karlových Varech. Češtinou jako cizím jazykem se zabývá od roku 1991 a český jazyk učila na nejrůznějších typech škol v Bavorsku. V současné době působí na Ostbayerische Technische Hochschule Amberg-Weiden, kde je členkou vedení Jazykového centra a vyučuje češtinu. Je autorkou a spoluautorkou několika publikací týkajících se metodiky češtiny jako cizího jazyka a provádí různá metodická školení v této oblasti.